

КОРОТКИЙ ВИКЛАД

Повний переклад цієї доповіді українською буде опубліковано пізніше

У резолюції 49/1 від 4 березня 2022 року Рада з прав людини засудила порушення прав людини, а також утиски та порушення міжнародного гуманітарного права, що сталися внаслідок агресії Російської Федерації проти України, та вирішила створити Незалежну міжнародну комісію з розслідування порушень з метою розслідувати всі ймовірні порушення та утиски прав людини, порушення міжнародного гуманітарного права та пов'язані із ними злочини. Комісія визначила, що застосування збройної сили Російською Федерацією проти України було актом агресії, як визначено в резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї.

У цьому звіті детально викладено всі докази, зібрані та проаналізовані Комісією від моменту її створення, які було представлено у березневому звіті Комісії 2023 року Раді з прав людини (A/HRC/52/62), і він містить опис вибраної кількості випадків, що стали основою для вказаних висновків. Крім того, цей звіт також містить більш широкий аналіз деяких загальних тем, включаючи питання притягнення до відповідальності.

Станом на кінець першого року свого мандата Комісія з розслідування порушень в Україні дійшла висновку, що у багатьох областях України та в Російській Федерації було вчинено широкий спектр серйозних порушень прав людини, гуманітарного права та пов'язаних із ними злочинів, багато з яких прирівнюються до воєнних злочинів, а деякі з них, можливо, до злочинів проти людяності.

На основі значної кількості доказів, Комісія встановила, що в районах, які потрапили під контроль російської влади, російська влада вчиняла умисні вбивства, напади на цивільних осіб, незаконне позбавлення волі, тортури, зґвалтування, примусове переміщення та депортацію осіб, які перебувають під захистом, що є воєнними злочинами.

Комісія дійшла висновку, що тортури, які застосовувалися російською владою, є поширеними та систематичними і можуть бути прирівняні до злочинів проти людяності, якщо це буде підтверджено подальшими розслідуваннями. Представники російської влади спрямовували свої дії проти конкретних груп людей і застосовували подібні методи тортур у різних місцях позбавлення волі, які російська влада організувала в Україні та в Російській Федерації. Тортури часто застосовувалися в поєднанні з допитами, з метою отримання інформації або зізнань, а також для залякування або покарання жертв. Комісія уважно проаналізувала низку місць позбавлення волі, де регулярно застосовувалися катування.

Вона також виявила систематичність позасудових страт у містах і селах, розташованих поблизу лінії фронту, де російські збройні сили часто контактували з місцевими жителями. Комісія задокументувала випадки зґвалтування та сексуального насильства, вчинені російською владою під час примусових оглядів будинків жертв та під час затримання.

У двох розслідуваних випадках українська влада стріляла по затриманим, завдала їм поранень та жорстоко із ними поводитися.

Атаки із застосуванням вибухової зброї в населених пунктах спричинили масштабні руйнування та страждання. Багато таких атак були здійснені російськими збройними силами з очевидним ігноруванням завдання можливої шкоди цивільним особам та влучали в цивільні об'єкти або райони з видимою великою концентрацією цивільного населення. Комісія дійшла висновку, що російські збройні сили здійснювали невибіркові та непропорційні напади, порушуючи міжнародне гуманітарне право, деякі з яких становили воєнні злочини, що полягає у спричиненні надмірної кількості випадкових смертей, поранень або пошкоджень.

Масштабні напади російських збройних сил на критичну інфраструктуру України, що почалися 10 жовтня 2022 року, зокрема на енергетичні об'єкти, спричинили відключення електроенергії, що іноді мало вплив на мільйони людей по всій країні. Комісія встановила, що ці напади були широкомасштабними та систематичними і можуть бути прирівняні до злочинів проти людяності, якщо це буде підтверджено подальшими розслідуваннями.

За невелику кількість невибіркових атак, скоєних із застосуванням вибухової зброї в місті Ізюм у порушення міжнародного гуманітарного права, ймовірно, є відповідальними українські збройні сили.

Комісія визначила, що проведення так званих референдумів щодо приєднання окупованих територій у Донецькій, Херсонській, Луганській та Запорізькій областях до Російської Федерації є порушенням міжнародного гуманітарного права. Комісія отримала інформацію про атмосферу страху та примусу, що панувала в той час. Комісія також задокументувала випадки примусу, погроз, незаконного позбавлення волі та примусового переміщення місцевих посадових осіб і державних службовців, включно з працівниками шкіл, задля примусу їх до співпраці.

Розслідування Комісії показали, що українські діти були переміщені або депортовані в окуповані Росією райони або в Російську Федерацію. У деяких випадках, що розслідує Комісія, це становить воєнні злочини. Крім того, у випадках, коли це призвело до тривалого розлучення сімей, російська влада порушила своє зобов'язання за міжнародним гуманітарним правом сприяти возз'єднанню сімей, роз'єднаних внаслідок збройного конфлікту. Комісія також розглянула заходи, які російська влада застосувала з очевидною метою сприяння довгостроковому влаштуванню українських дітей у Російській Федерації, і наголошує, у зв'язку з цим, на праві дитини на збереження своєї ідентичності та сімейних зв'язків.

Нарешті, в рамках свого мандату Комісія розглянула можливі першопричини, а також закономірності минулих порушень і злочинів, скоєних в Україні, які пов'язані з поточним контекстом. Комісія детально описала руйнівний вплив цього збройного конфлікту на життя цивільного населення та на здійснення широкого кола прав людини.

Комісія закликає до негайного припинення всіх серйозних порушень та злочинів. Комісія рекомендує проведення розслідування та судове переслідування за всіма заявами про міжнародні злочини, порушення прав людини та міжнародного гуманітарного права, а також описує різні способи досягнення притягнення до кримінальної відповідальності. Комісія вважає, що притягнення до відповідальності включає як судові, так і несудові заходи, такі як визнання, відшкодування, реабілітація

та відбудова, які враховують потреби жертв та постраждалих. Всебічна відповідальність має першочергове значення.